

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

Брой 7 (462), година XXXIV

10 октомври 2016 година

ПЛОВДИВСКАТА АЛМА МАТЕР ПОСРЕЩНА СВОЯ 56-И ВИПУСК

Тържественото откриване на новата учебна година в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се състоя на 30.09.2016 г. в спортната зала. Официални гости бяха кметът на Пловдив инж. Иван Тотев и председателят на Общинския съвет Савина Петкова. Поздравителен адрес към академичното ръководство, преподавателите и студентите бе изпратила и г-жа Меглена Кунева – вицепремиер и министър на образованието и науката.

Посрещането на 56-ия випуск освен празнично въведение на студентите първокурсници в академичния живот беше и повод за равностметка след приключилата кандидатстудентска кампания. Избралите нашата алма матер над 3200 новоприети студенти съставляват 90% от акредитирания държавен прием, а предвид демографската криза Пловдивският университет е единственият държавен университет от класически тип, който може да се похвали с подобно запълване на местата, заяви в приветственото си слово ректорът проф. д-р Запрян Козлуджов.

На стр. 2 ➡

Стр. 7

**„Обучението по България“ – мисия,
подкрепена от Пловдивския университет**

В Броя ще прочетете още:

• Нова образователна среда за студентите и преподавателите от Педагогическия факултет• Нашите представители отново са в световния елит на математическата лингвистика• Две забележителни годишници в света на науката	• Последен шанс да бъде запазено святото място, където се намират тленните останки на Васил Левски• Книгата „Целуната от изгрева“ като опит за реконструиране на възрожденски добродетели• Проектът „Ретур“ – иновативен ресурс за обучение по руски език

Пловдивската алма матер посрещна своя 56-и випуск

➔ От стр. 1

Обръщайки се към първокурсниците, ректорът ги увери, че не са сбъркали в своя избор. Пловдивският университет със своите 9 факултета, 2 филиала и 1 колеж, в които се обучават в 28 професионални направления повече от 20 000 студенти, е второто по големина и значимост висше училище в България. След месец стартират и над 120 магистърски програми. Ректорът подчерта, че обучението в ПУ „Паисий Хилендарски“ се развива и усъвършенства паралелно с непрекъснато променящия се в икономическо и техническо отношение свят. Студентите не просто получават знания по избраната специалност, но придобиват и умения за справяне с всички аспекти на живота. Образованието и образоваността не са само прагматика, защото високата образованост олицетворява развитието на човешкия интелект.

Подходяща илюстрация на това бяха думите на заместник-ректора по учебната и издателската дейност доц. д-р Мария Стоянова, която припомни, че във Факултета по математика и информатика стартира с 50 студенти новата специалност „Софтуерно инженерство“, която беше открита с помощта на община Пловдив. Освен годишната такса общинската

управа ще осигури стипендии и общежитие за младежите от други населени места, като 30 от студентите ще бъдат бесарабски българи от района на Одеса, Украйна.

Целта е да се създадат кадри за IT и аутсорсинг сектора, който в последните години отбелязва

Ритуалът по предаване на символите на Университета от absolventите на първокурсниците

15 – 20% ръст в града. Според кмета инж. Иван Тотев образованието и образователните процеси са от водещо значение в Пловдив, тъй като градът е изправен пред голямото предизвикателство на непрекъснато увеличаващите се инвестиции и търсенето на компетентни и високообразовани експерти.

Председателят на Студентския съвет при ПУ „Паисий Хилендарски“ Светослав Енчев също приветства новоприетите студенти и обяви, че на 12 октомври се организира инфор-

Ректорът проф. Запрян Козлуджов произнася академично слово

мационна среща с първокурсниците в 6-а аудитория.

С думи на приветствие към първокурсниците и преподавателите се обърна и Калина Кръстева, която беше сред пълните отличници по време на кандидатстудентските изпити, а вече е студентка в специалността „Бизнес информационни технологии“ във ФМИ. (Словото ѝ публикуваме отделно.)

По традиция символите на Университета – знамето, ключът и издание на Паисиевата „История славянобългарска“, бяха пре-

дадени тържествено от absolventите на първокурсниците. Може би тук е мястото да отбележим, че в Пловдивския университет много добре са положени основите на традициите и ритуалите – независимо дали става дума за откриването на учебната година, за дипломирането на absolventите, за честването на 24 май, или за други празници. Да отдадем дължимото за това на асистентите Ивана Колева и Константин Ковачев, които с вдъхновение и професионализъм в продължение на 25 години допринасят първият ден от новата учебна година да е празник и запомнящ се. Програмата приключи с прекрасното изпълнение на „Излез е Дельо хайдутин“ и „Рипни, Калинке“ от студентите Таня Маринова и Явор Бобев с художествен ръководител Станка Даутовска от катедра „Музика“ към Педагогическия факултет.

Хубава и успешна нова академична година на всички студенти и преподаватели!

„Пловдивски университет“

Предполага се, че днес трябва да говоря за това, че прекращаваме прага на свещено място. Би трябвало да ви кажа колко е важно да отворим очи към знанието, да се посветим на областта, в която ще се развиваме.

Но аз няма да говоря за тези неща.

Не защото не са самата истина. Не защото не е от голямо значение, че правим крачка към своето бъдеще. Не защото не ни трябва мотивация, за да учим, или не трябва да обичаме и уважаваме хората, които ще ни дадат знание. Не защото не би било искрено да ви кажа, че страшно се вълнувам в момента.

Но искам да говоря за нещата, които не се подразбират от повода.

Защото университетът

Приветствие от Калина Кръстева – студентка в I курс, Факултет по математика и информатика

е мястото, където всички ние можем да бъдем активни в нещата, които обичаме, и нашите усилия да бъдат оценени. Тук ние можем не просто да се впуснем в една наука, а да намерим своето „аз“ – това, което ни вълнува, това, което ни харесва, и това, което искаме да променим. Тук можем да усетим на какво сме способни, и да преценим какво искаме да дадем на света. Тук именно ще имаме възможността не само да открием себе си, но и да изберем какво да покажем, как да се развиваме. Тук ни чакат много приятелства, много нови срещи. Зад ъгъла се спотайват стотици възможности. Естествено, тук животът

ни по един или друг начин ще се промени. А само от нас зависи всеки час да си заслужава! Предстои ни да се научим как да си подаваме ръка, и то без предразсъдъци. Ще открием как да носим новото със себе си, да не се отказваме да вярваме.

Нека нахраним душите си с мечти и да не спираме, докато не ги осъществим!

Предстои ни да научим много повече от лексика, формули, таблици и кодове. Нека не спираме само дотам. Нека творим, създаваме! Нека работим над самите себе си, над взаимоотношенията си, над цялото общество в посоката, която ни вълнува!

Днес навлизаме в нов жи-

вот. Нека да не го живеем постарому! Нека през новата година бъдем свободни и вдъхновени! Нека сами си дадем повече шансове! Нека не поставяме граници на съзнанието си, нека бъдем смели! Да кажем ясно на глас какво мислим, кое ни е нужно, да се научим да не бягаме, а да правим избори и да вървим напред!

Иска ми се всички да повярваме, че университетът е нашият инкубатор за мечти и началната права на промените, които искаме да направим – със себе си, с обществото ни, а защо не – със света ни!

Пожелавам на всички колеги тази година да останат будни!

На нашите преподаватели желая най-вече да бъдат вдъхновение за нас!

Нека направим крачката заедно!

Нова образователна среда за студентите и преподавателите от Педагогическия факултет

На 30 септември 2016 г. в Педагогическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се състоя тържество, свързано с откриването на обновената 122. аудитория в Новата сграда на университета. Събитието беше уважено от ръководството на Пловдивския университет – ректора проф. д-р Запрян Козлуджов, заместник-ректорите доц. д-р Христо Крушков и доц. д-р Мария Стоянова, проф. д-р Асен Рахнев – председател на Общото събрание на Университета, декани на факултети и ръководители на отдели.

Деканът на Педагогическия факултет доц. д.п.н. Румяна Танкова презентира учебните зали, изградени през последните години в корпуса на факултета.

Особено впечатляваща сред тях е залата за електронно обучение, чието техническо оборудване позволява да се осъществява непосредствена връзка в реално време с неограничен брой потребители. Чрез тази съвременна технология се осъществяват онлайн наблюдения на уроци и учебни ситуации в различни училища и детски градини независимо от тяхната отдалеченост. С това не само се спестява финансов ресурс, но и се осигурява повисоко качество на провежданото хоспетиране, тъй като студентите едновременно с наблюдението свободно коментират урока и генерират свои идеи за неговата методическа интерпретация. В тази зала непрекъснато се провеждат и уебинари, в които освен присъстващите в залата студенти се включват и до 300 онлайн участници. Чрез видеоконферентна връзка от своите персонални компютри те осъществяват ефективно взаимодействие със своите колеги по дискутираните теми. Наред с това се организират онлайн научни форуми с изявени преподаватели от чуждестранни университети и онлайн международни концерти с известни музикални изпълнители.

В Педагогическия факултет са създадени 10 учебни зали с

интерактивни дъски, осигуряващи възможности за използване на дигитални образователни ресурси. По-голямата част от тези зали са оборудвани и с мобилни учебни маси, за да може свободно да се променя тяхното разположение и да се организира екипна работа на студентите. Впечатлява и дизайнерският вид на тези зали, който е съобразен с особеностите на интерактивното обучение, провеждано в тях. От тази учебна година две от учебните зали придобиват нов профил – в едната от тях се внедрява обучение чрез облачни образователни технологии, а в другата бъдещите педагози ще се учат да създават дигитални продукти за своите уроци чрез платформата MOZABOOK. За целта се провежда серия от квалификационни курсове с преподаватели от факултета, за да може тези технологии да навлязат бързо и успешно в обучението на студентите.

С нов интериор е и залата на Докторантското училище. Тя е предназначена за научноизследователската работа на докторантите от Педагогическия факултет, които са общо 44 (без новоприетите през учебната 2016/2017 година). Тази зала позволява успешно сътрудничество между тях, тъй като те

са от различни научни специалности, но с общ профил – от областта на педагогическите и психологическите науки. Поради големия брой на докторантите в Педагогическия факултет тяхното обучение се провежда и в изнесени форми – семинари, научни форуми и кръгли маси.

За обучението на студентите от областта на изкуствата е изграден и учебен комплекс „Аполон“. Той се състои от една концертна зала, съчетана с изложбен салон, и от 5 учебни зали с музикални инструменти, в които се усвояват изпълнителски умения. В този учебен комплекс се осъществява сътрудничество между студентите от професионалното направление „Музикално и танцово изкуство“, от специалностите „Актьорство за драматичен театър“, „Педагогика на обучението по изобразително изкуство“ и „Педагогика на обучението по музика“. В организираният от тях творчески изяви участват и студенти – бъдещи начални и детски учители, от които се очаква да пренасят духа на изкуството в училищната среда.

През последните години в сградата на Педагогическия факултет са изградени две нови аудитории и една компю-

терна зала за свободен достъп до интернет. С нова техника са оборудвани и двете компютърни зали, в които ще се осъществява специализираното обучение на студенти от специалността „Графичен дизайн“, които се очаква да бъдат приети през учебната 2017/2018 година.

Въвеждането на новите дигитални технологии в обучението на студентите наложи цялостно преустройство на вътрешната интернет мрежа в сградата на Педагогическия факултет. През летните месеци на 2016 г. бе завършен проект, чрез който капацитетът на мрежата е увеличен два пъти, а скоростта – 10 пъти. Проектът е реализиран от отдел „Мрежи и комуникации“ към Университетския информационен център с ръководител инж. Слави Глухов. Неговият екип успя да изгради на територията на Педагогическия факултет цялостна и единна WiFi (безжична мрежа) от ново поколение.

Всичко това не само обогатява учебно-техническата база на факултета, но и създава нова образователна среда, която провокира провеждането на учебен процес с мотивирани студенти и иновативни преподаватели.

„Пловдивски университет“

ДВЕ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНИ ГОДИШНИНИ

Проф. д.ф.н. Никола БАЛАБАНОВ

През 2016 г. се навършват 120 години от откриването на радиоактивността, смятано за едно от най-великите открития за всички времена. По същество то поставя начало на „атомния век“, както беше прието да се нарича „този безумен, безумен XX век“ (определението е на американския режисьор Стенли Крамър). Има всички основания атомната физика да се приеме като

„челото“ на XX-ия век.

Този термин е въведен от руския писател Андрей Бели (1880 – 1934). Интересното в неговата биография е това, че той е завършил Математическия факултет на Московския университет. Това му е позволило да разработи теория на ритъма в поезията и прозата, в която за пръв път са приложени математични методи.

Живял в края на XIX и началото на XX век – едно от най-неспокойните и превратни времена в руската и въобще в световната история, в края на недългия си живот А. Бели е написал мемоарните книги „На границата на две столетия“ (1930 г.) и „Началото на века“ (1933 г.).

Независимо от философските и антропологичните определения за същността на човека и неговото предназначение А. Бели предлага твърде оригинално тълкуване на самата дума „человек“. Той разшифрова тази дума като „чело века“ (челото на века), т.е. лицето на века. Действително всеки век има свое лице, притежава черти, които характеризират неговото лице.

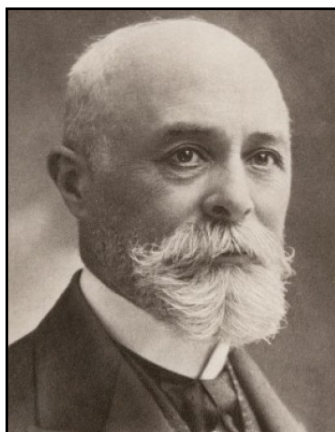
Споделям изказаното в началото становище, че лицето на XX век е атомната физика, независимо от емоционалните нюанси, които се съдържат в това определение. Двадесетото столетие започва с разкриване на строежа и свойствата на атома, смятан в продължение на повече от две хилядолетия за най-малката, неразложима съставка на материята; по-късно – с откриването на огромната енергия, съсредоточена в атомното ядро, завършила в средата на столетието с освобождаването на тази енергия и прилагането ѝ както за военни, така и за мирни цели.

По същество атомната ера започва с откриването на явленията радиоактивност в края на предшествалия XIX век. Една от твърде разпространяваните версии е, че това откритие е типичен пример за случайностите в науката. Да се опитаме тогава да отговорим на въпроса:

Как се правят случайни открития в науката?

Нека проследим събитията във физиката по онова време.

През ноември 1895 г. нем-

Анри Бекерел

ският физик Вилхелм Рънтген, изучавайки т.нар. катодни лъчи (излъчвани от катода в газоразредна тръба), открива ново лъчение. През онези години с изучаването на катодните лъчи са се занимавали много експериментатори (Херц, Крукс, Ленард и др.), но Рънтген пръв и единствен е установил съществуването на нов тип лъчи. Рънтген публикува своето откритие на 28 декември, като едновременно с това изпраща на свои колеги в елитните европейски научни центрове новогодишни картички, съпроводени с първите рентгенови снимки.

Съобщението на Рънтген развълнувало цялата научна общественост. На 20 януари 1896 г. Анри Поанкаре – един от първите получатели на знаменитата новогодишна честитка, докладва на събрание на Френската академия за откритието на Рънтген. Едновременно с това той изказал хипотезата, че рентгеновите лъчи са свързани с флуоресценцията и е възможно винаги да възникват в луминесциращи вещества.

Един от любознателните слушатели на това съобщение бил професор Анри Бекерел (1852 – 1908). За него не било трудно да провери хипотезата на Поанкаре, защото в лабораторията си имал голяма колекция от природни образци, наследени от неговия дядо Антоан Сезар (1788 – 1878) и баща му – Едмон Бекерел (1820 – 1891). Както своите предшественици, и той в продължение на десетилетия се бил занимавал с флуоресценция на уранови образци.

Анри Бекерел провел серия опити с наличните уранови образци, като ги поставял върху увита с черна хартия фотографска плака и ги облъчвал със слънчева светлина. При всички опити на проявената плака се появявали светли

Енрико Ферми

петна. Сметнал, че хипотезата на Поанкаре е доказана, на 24 февруари с.г. Бекерел докладвал за изследванията си в Академията.

Нека отбележим, че проведените от Бекерел експерименти могат да се разглеждат като пример за **красиво научно изследване, последвано от погрешно заключение** (това е добър урок за всеки млад учен). Чест прави на учения, че продължил опитите си и през следващите дни. И тогава природата му направила голяма „услуга“.

Последните дни на февруари се оказали мрачни и неподходящи за експерименти по указаната методика. Затова Бекерел поставил подготовения образец заедно с плаката в тъмен сандък. Като добросъвестен учен, преди да започне серия от нови опити, на 1 март той решил да прояви плаката, престояла на „тъмно“. Тя била силно осветена, независимо от липсата на слънчево облъчване. Изводът бил, че урановите съединения изпускат невидими лъчи без външно въздействие. Още на следващия ден, 2 март, Бекерел докладвал своите резултати на поредното събрание на Академията. Станало ясно, че са открити нови, неизвестни дотогава лъчи, които нарекли „уранови“ или „Бекерелови“ лъчи, а по-късно – радиоактивни.

Сега да резюмираме историята:

– Бекерел е представител на една династия физици, за които флуоресценцията и фосфоресценцията са били „семеино дело“.

– Краят на XIX век се характеризира с небивал „лъчев бум“. Търсят се, откриват се и

се изследват различни видове лъчи – катодни, анодни, канални, рентгенови и др. Опитите на Бекерел са част от тези изследвания.

– Важен факт, на който искаме да обърнем внимание, е, че 1 март, денят на откриването на радиоактивните лъчи, е бил неделен ден. Бекерел е проявил плаката в неработен ден. Ето, това е истинският учен – за него почивни дни няма, всички дни са подчинени на научното търсене.

Откриването на радиоактивността е резултат на целенасочено, методически издържано и образцово проведено изследване, завършило с уникален резултат.

(Като стана дума за „лъчевия бум“ в края на XIX век, ще спомена за една интересна история, свързана с дейността на нашата катедра по атомна физика. През 1896 г., същата година, в която е открита радиоактивността, учени са наблюдавали някакво слабо лъчение, изпускано от метални повърхности. Поради слабия интензитет и бързото му затихване това лъчение е останало вън от вниманието на учените в продължение на половин век. „Претворено“ отново през 1945 г. от немския физик Крамер, то получило названието „екзоелектронна емисия“. Още в първите месеци от откриването на нашата катедра през есента на 1963 г. проф. Леон Митрани предложи да се заловим с изследване на тази емисия. Последваха няколко години на системни изследвания, в резултат на което аз и покойният колега Михаил Митриков защитихме дисертации в това направление.)

Откриването на радиоактивността оказа голямо влияние за развитието не само на физиката, а и на науката и техниката през XX век.

Първо, това явление се оказало убедително доказателство, че атомите не са най-малките частици на веществото, а са обекти със сложна структура, в състава на които влизат още по-елементарни частици.

Второ, явленията радиоактивност показва, че атомите на един елемент могат да се превръщат в атоми на друг елемент.

Трето, беше доказано, че радиоактивното разпадане е типично статистическо явление и на класическия детерминизъм беше нанесен съкрушителен удар.

Четвърто, откриването на радиоактивността постави начало на нови направления във физиката: ядрена физика; физика на елементарните частици; физика на фундаменталните взаимодействия.

* Доклад, изнесен на международната конференция „Ядрената енергия за хората“ – 20.09.2016 г.

В СВЕТА НА НАУКАТА*

Пето, на основата на взаимодествията на радиоактивните лъчи с веществото бяха разработени много ядренофизични методи, намерили широко приложение във всички области на природните науки, в техниката и медицината.

Шесто, поредицата от изследвания през първата половина на XX век, в които е участвала и нашата сънародничка проф. Елисавета Карамихайлова, доведоха до освобождаването на ядрената енергия и превръщането по-късно на ядрената енергетика във важен клон на икономиката.

В основата на ядрената енергетика стои ядреният реактор, който според думите на Ф. Содии „олицетворява“

най-гениалното и забележително постижение на разума

за цялата история на човечеството.

Известно е, че първият ядрен реактор е пуснат в действие на 2 декември 1942 г. в Чикаго под ръководството на чародея в ядрената физика – италианец Енрико Ферми. Той е получил световна известност още преди това свое постижение. Когато през 1939 г. е бил принуден да емигрира в САЩ заради антиеврейските закони, някои журналисти сравнили този акт с евентуално преместване на главата на католическата църква от Рим в Америка.

В България първият ядрен реактор беше пуснат в действие двадесетина години по-късно, през 1961 г. Тази година се навършват

55 години от това важно за българската наука събитие.

Подготовката за строителството на ядрен реактор у нас започва още през 1957 г., когато в Съветския съюз са изпратени две групи български специалисти – едната, свързана със самата реакторна физика и техника, другата – по въпросите на ядрената физика и ядрените методи. През 1960 г. аз започнах разработване на дипломна работа при един от тези специалисти – ст.н.с. Васил Христов, назначен за главен физик на реактора.

Физическият пуск на реактора беше осъществен на 18.09.1961 г. в 20 ч. и 15 мин. в присъствието на държавни ръководители и на гости от чужбина, между които проф. Д. И. Блохинцев, ръководил през 1954 г. пускането на първата в света атомна електроцентрала (Обнинск, СССР). С влизането в действие на това най-голямо експериментално съоръжение Бъл-

гария се нареди между напредналите в областта на ядрената техника страни. Това беше забележително събитие в историята на българската наука, поставило начало на научноизследователска дейност на съвременен ниво в едно от най-важните тогава направления на науката и техниката – използването на ядрената енергия за мирни цели.

Специално внимание искам да обрна на

„пловдивската следа“

в осъществяването на това събитие, както и в по-нататъшното използване на реактора за професионалното израстване на пловдивските физици и за приложението на ядрените методи в промишлеността.

В статията на проф. Васил Христов, публикувана в сборника „25 години български атомен реактор“, е написано (София, 1986 г.):

„В лабораторията по реакторнофизични измервания още преди пускането на реактора в действие бяха подготвени и защитени 15 дипломни работи на студенти от Физическия факултет на Софийския университет (Никола Балабанов и Лилияна Минчева) по дифузия на неутроните в полониево-берилиев източник в парафинов цилиндър и по абсолютно измерване на неутронния поток. Разработената експериментална методика беше използвана след това в практическата работа на лабораторията.“

Парафиновият цилиндър, в който изследвах разпределението на топлинните и резонансните неутрони, имитираше активна зона на реактора и за мене беше удоволствие да се занимавам с изследвания, актуални по своето предназначение. Тази дипломна работа беше най-важният етап от обучението ми в Софийския университет, в който беше положен фундаментът на моята по-нататъшна изследователска дейност, провеждана в Пловдивския университет.

През лятото на 1965 г. работих два месеца в групата на н.с. Тодор Русков към ядрения реактор, за да се подготвя за предстоящата си 9-месечна специализация по ефекта на Мьосбауер в Москва. Имам прекрасни спомени от онова време, от самия проф. Т. Русков и неговата група, и особено от нощните дежурства, които давах, за да облъчвам Мьосбауеровия източник. Голямо удоволствие ми доставяше, навесен над активната зона на реактора, да наблюдавам сиянието на черенковското лъчение.

Две години по-късно изпратихме на специализация в същата група физика от нашата катедра Агоп Сренц. Там той направи своето първо научно изследване върху разпадането на изотопа рутений-102.

Особено активно използвахме реактора ИРТ-2000 през 70-те и 80-те години на миналия век. През онези години проведохме десетки експерименти по изследване на ефективността на работа на химикотехнологични системи (стъкларски пещи, хомогенизатори, биореактори). Тези изследвания, провеждани с помощта на реакторни изотопи, бяха важен етап от дейността на катедрата – с техните резултати бяха защитени няколко дипломни работи и една дисертация.

Като участници в приложението на ядренофизични методи, ние бяхме и сме съпричастни с

радиоecологичните проблеми,

които вълнуват обществото, и особено неговото отношение към радиацията. Както е известно, това отношение премина през различни етапи: от еуфория и възторг, основани на незнание през първите десетилетия на XX век, през т.нар. „ядрен страх“, породен от атомните бомбардировки над Хирошима и Нагазаки през 1945 г., поддържан десетилетия след това заради надпреварата в ядреното въоръжаване, за да премине в края на столетието в масова радиофобия.

Радиофобията се породи като психо-социален масов стрес след аварията в Чернобилската АЕЦ през април 1986 г. Въпреки оценките на специалистите за реалните последици от тази авария за политиките се оказа изгодна, опирайки се на незнанието на хората, да поддържат това състояние на страх и фобия, за да го използват в своите междупартийни борби. Това създаде враждебно отношение у голяма част от населението към ядрената енергетика и като резултат – застой в нейното развитие въпреки доказаните ѝ икономически предимства.

Трябва ли да виним хората за тяхното незнание, или трябва да съдействаме за създаване на нова култура? Култура е била необходима винаги при внедряването на нови технически и технологични нововъведения – при ползването на електричеството, на транспорта – автомобилен, жп и авио-, в най-ново време – при внедряването на информационни технологии.

Изводът е, че борбата срещу всяка фобия трябва да се разбира като борба за нови знания. Греш-

но е обаче да се мисли, че в тези процеси трябва да бъдат ангажирани само физиците и инженерите, чиито открития и внедрявания понякога създават отрицателни психологични последици. В нея трябва да участва целият културен елит на държавата, както инженерно-техническите специалисти, така и хуманитарните.

След чернобилската авария хората бяха запознати с някои от основните причини за нея: допуснати конструктивни недостатъци на реактора, драстично неспазване на редица правила за неговата експлоатация и недостатъчна квалификация на специалистите в бранша – като се започне от министерството на енергетиката до операторите в АЕЦ. През следващите години тези пропуски и недостатъци бяха преодоляни. Остана една важна причина за аварията, която не е получила широка гласност поради ограниченото мислене на управляващите. А тя се съдържа в заключението на доклада на академик В. А. Легасов – един от ръководителите на мероприятията по ликвидиране на последиците от чернобилската авария:

„Чернобил се взриви заради това, че днешните „технически гении“ стоят не на раменете на Толстой и Достоевски, а на раменете на също такива „техничари“, каквито са самите те“.

Тази констатация според мене е трябвало да предизвика революция в образованието, а е била заобиколена като „лирическа“ подробност.

Коренът на злините

в епохата на научно-техническия прогрес е в ограниченото образование (в „образованщината“, както го нарече писателят Александър Солженицин, физик по образование) на населението, образование, в което хуманитаристиката все повече отстъпва терени на техниката и технологиите. Тенденцията за технократизация засяга вече дори и класическите университети. Тази тенденция представлява опасност и за образованието, и за науката.

Без съмнение прогресът в науката ще се съпровожда с внедряване на все по-нова техника и технологии. Заедно с това обществото трябва да има грижата подрастващото поколение да усвоява морала и мъдростта на великите хуманисти от миналото, в това число и на българските творци. Изкачени на техните рамене, бъдещите специалисти ще могат успешно да се справят с очакващите ги големи предизвикателства.

Наситена програма – в духа на интензивното ни сътрудничество

**Проф. д.пс.н.
Веселин ВАСИЛЕВ**

В изпълнение на досегашните договорености между двата университета и в посока на тяхното разширяване и обогатяване, малка делегация от преподаватели от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, начело с ректора проф. д-р Запрян Козлуджов, посети от 18 до 21 септември 2016 г. Московския държавен психолого-педагогически университет, като в състава ѝ бяха и психолозите проф. д.п.н. Румен Стаматов и проф. д.пс.н. Веселин Василев.

Московските колеги бяха подготвили за българските си гости наситена делова и културна програма: на официалната среща при ректора на МГППУ акад. Виталий Рубцов (който е „доктор хонорис кауза“ на Пловдивския университет) двамата ректори подписаха голям пакет от документи – договори и допълнения към тях, които продължават сътрудничеството и разширяват мащабите и посоките му. Гостите психолози изнесоха цикъл лекции пред студенти от магистърски програми по психология (съвместните магистърски програми са една от основните форми на нашето сътрудничество – вече имаме и дипломирани студенти магистри от Москва) – проф. Р. Стаматов изнесе лекционен курс пред магистърската спе-

Проф. Запрян Козлуджов, проф. Веселин Василев и проф. Румен Стаматов заедно с руски колеги

циалност „Училищна психология (диагностика и консултиране)“, а проф. В. Василев – пред магистрите от „Културно-историческа психология“. Бяха проведени консултации с дипломантите и одобрени темите на техните магистърски дисертации (така ги наричат нашите московски колеги), а също и с докторантите – в Пловдивския университет се обучават в докторантура двама московски психолози, ръководени от двамата професори, очертава се зачисляване и на друг докторант. Присъствахме на връчването на дипломите на завършилите магистри по психология (когато нашите колеги от Москва ни върнат визитата

през ноември, ние ще връчим дипломите на завършилите в ПУ съвместната магистратура). Обсъдихме съвместни научни проекти – през ноември проф. В. Василев и проф. Р. Стаматов ще изнесат пленарен доклад на един от научните форуми, посветени на 120-годишния юбилей от рождението на големия руски психолог Лев Виготски, като на тези чествания в Москва навярно ще участват и други пловдивски психолози.

Гостите посетиха някои от известните московски музеи, една от вечерите се насладиха на изпълненията на известни московски майстори на джаза, а върхът на културната програма беше посещението на

обновения и бляскав Большой театър, където гледаха грандиозната постановка на операта „Борис Годунов“. По думите на един от членовете на малката пловдивска група „това е истински оперен спектакъл – в духа на най-добрите класически образци – със зашеметяващи и разнообразни декори, висококласни певци, многобройни хористи и статисти (на моменти ти се струва, че си на огромен площад), а белият кон, който се разхожда на огромната сцена, е само детайл от впечатляващото зрелище“.

Наситената програма за гостите (нека напомним и за огромните разстояния в Москва) беше геройски изпълнена – тя всъщност беше в духа на интензивното ни вече няколкогодишно сътрудничество. Е, когато гостуват в Пловдив, нашите московски партньори също се проявяват на високо ниво – случвало се е в няколко последователни дни те да се озоват на граничните точки с Румъния в Североизточна България, на морски курорт в Несебър и на другия ден да се изкачат до... седемте Рилски езера (кой от нас, драги читателю, е изпълнявал такава туристическа програма?).

Вярваме, че интензивното, наситено и ползотворно сътрудничество ще продължи и в следващите години. И от двете страни има мотивация и ентузиазъм за това.

Престижна длъжност за доц. д-р Велина Тодорова

Доц. д-р Велина Тодорова – дългогодишен преподавател по семейно и наследствено право в Юридическия факултет на Пловдивския университет, беше избрана на 30 юни в Ню Йорк за член на Комитета за правата на детето на ООН. Информацията беше потвърдена от министъра на външните работи Даниел Митов, който определи новината като „безапелационна победа за България“.

Кандидатурата на доц. Тодорова беше обявена през април по време на конференцията на високо равнище за правата на детето. Тя получи широка подкрепа от неправителствения

Доц. д-р Велина Тодорова

сектор в страната и международната общност.

Велина Тодорова е експерт с повече от 20-годишен опит в сферата на правата на детето – детски труд, домашно насилие, права на деца с увреждания, младежко правосъдие и др. Тя е един от авторите на Стратегията от София за правата на детето (2016 – 2021) и представляваше страната ни в Експертния комитет за подготовка на новата стратегия. Доц. Тодорова е бивш заместник-министър на правосъдието, член е на Комисията по европейско семейно право и на Международното общество по семейно право.

Комитетът по правата на детето е главният орган на ООН, който осъществява мониторинг при прилагането на Конвенцията за правата на детето от всички държави членове. Основан е през 1991 година и е съставен от 18 независими експерти от различни страни. Чрез своите мониторингови функции Комитетът помага на страните при тълкуването на Конвенцията за правата на детето с цел изработване и прилагане на държавна политика във връзка с ангажиментите, поети по Конвенцията.

„Пловдивски университет“

„Обучението по България“ – мисия, подкрепена от Пловдивския университет

Гл. ас. д-р Фани БОЙКОВА

Ежегодната конференция на Асоциацията на българските училища в чужбина (АБУЧ), проведена от 27 до 29 юли 2016 година, премина под мотото „Обучението по България – приоритет на държавата и на българските училища в чужбина“ (новите учебни стандарти и успешното им приложение на петте континента). Съорганизатори на мащабното събитие са Министерството на образованието и науката, Софийският университет „Св. Климент Охридски“, Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“, Западно- и Средноевропейската митрополия и Бачковският манастир „Успение Богородично“.

Конференцията бе открита на 27 юли в една от залите на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ от д-р Ирина Владикова, директор на българското училище „Св. св. Кирил и Методий“ във Виена и председател на АБУЧ. Участниците в конференцията бяха приветствани от вицепремиера и министър на образованието и науката Меглена Кунева.

Квалификационните семинари и работните заседания за обмяна на опит през следващите два дни – 28 и 29 юли, бяха проведени в благословенната атмосфера на Бачковския манастир при любезното домакинство и съфинансиране на събитието от Западно- и Средноевропейския митрополит

Антоний, архимандрит Симон, игумен на Бачковския манастир „Успение Богородично“, и Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Домакините – митрополит Антоний и архимандрит Симон, приветстваха с добре дошли участниците и им пожелаха ползотворна работа. Вицепрезидентът Маргарита Попова участва в откриването на семинара и пожела на учителите от българските училища в чужбина да пазят и предават любовта към България. Ректорът на Пловдивския университет, проф. д-р Запрян Козлуджов, поздрави участниците и връчи на официалните лица фототипно издание на Втората Харитонова преправка на Паисиевата

Ректорът проф. Запрян Козлуджов приветства участниците в конференцията

„История славянобългарска“.

Работната част на семинара премина в оживени дискусии по темите, които представиха преподавателите от Пловдивския университет: „Овластяване на българския език в условията на билингвизъм“ – доц. д-р Румяна Танкова, декан на Педагогическия факултет; „Межкултурната комуникативна компетентност – сливане на хоризонти“ – гл. ас. д-р Фани Бойкова; „Иновации в управлението на българското училищно образование“ – проф. д-р Галин Цоков, заместник-декан

на Педагогическия факултет; „Нематериалното културно наследство като ресурс за съхранение и трансляция на национална идентичност“ – доц. д.н.к. Мария Шнигера от Философско-историческия факултет.

Разбираемо с особено голям интерес бе посрещната и дискутирана представената от доц. Танкова проблематика. Учителите от българските училища в чужбина оцениха високо практикоприложното значение на предложените от нея алтернативни методи за обучение в условия на билингвизъм.

Проектът „Ретур“ – иновативен ресурс за обучение по руски език

Елица МИЛАНОВА,
Богдан КРЪСТЕВ

В края на изминалата академична година екип от преподаватели и студенти от Университета за национално и световно стопанство представи финалните резултати от двугодишната работа по международния проект „Ретур“. Проектът е съвместна инициатива на университети от Италия, България, Испания, Франция, Гърция и Ирландия за създаване на иновативен ресурс за обучение по руски език в сферата на туризма. Резултатите от него бяха представени на заключителна конференция на 16 юни в УНСС. Участие в нея взеха и представители на Пловдивския университет – група русисти, водени от доц. д-р Надя Чернева. Те споделиха с домакините от УНСС радостта от успешния финал и

Момент от заключителната конференция по представянето на проекта

създаването на продукт, чиито първи пробни потребители бяха именно пловдивските студенти. Представителите на Пловдивския университет присъстваха на обучение как да преподават по системата „Ретур“.

„Ретур“ предлага богат електронен ресурс за обучение по руски език на работещите в сферата на туризма. Това е иновативен метод, който съчетава традиционния граматичен под-

ход със съвременни аудио-визуални материали и ресурсите на интернет, за да изгради комуникативни умения у обучаемите на ниво А2. Курсът е разделен на 6 тематични модула от по 5 урока, насочени към различни области от туризма. Всеки урок е изграден така, че да може да бъде полезен както за начинаещи, така и за хора с базови знания по руски език. Уроците са съпътствани от аудио- и виде-

озаписи в 7 различни варианта (със субтитри, с аудио и субтитри, със заглушено аудио и т.н.). Курсът е достъпен на 6 езика. Предлага възможност за създаване на т.нар. „виртуален личен кабинет“, благодарение на който обучаемият може да следи развитието си, да общува с преподавателите и извън аудиторията, да получава оценка и коментар.

От началото на следващата академична година Руският център към Пловдивския университет стартира курсове по руски език в сферата на туризма, които ще се водят по системата „Ретур“. Това е нова възможност по интерактивен път, без стрес и умора да се научи руски език. Курсовете ще бъдат полезни не само за студентите, които се обучават в специалностите с туризъм, но и за всички, които през лятото работят в тази сфера.

Пловдивският университет беше домакин на международния научен форум

Живот в кризата: всекидневие и превод

Добринка ПАРУШЕВА

На 8, 9 и 10 септември 2016 г. в конферентната зала „Компас“ на ПУ „Паисий Хилендарски“ си дадоха среща 30 учени – социолози, антрополози, историци, културолози, специалисти по медии и комуникации, лингвисти – от пет страни: България, Великобритания, Гърция, Ирландия и Кипър. Тази среща беше организирана в рамките на проект, финансиран от The Leverhulme Trust във Великобритания. Целта на участниците в проекта *Framing Financial Crisis and Protest: North-West and South-East Europe (Рамкиране на финансовата криза и протест: Северозападна и Югоизточна Европа)* е да изследват въздействието на започналата през 2007 година финансова криза върху няколко сфери: медийното отразяване, всекидневния живот и реакциите на населението в различни части на Европа, като вниманието е насочено по-конкретно към страните от Северозападна (Великобритания, Ирландия) и Югоизточна (България, Гърция, Кипър) Европа.

Фокусът върху сравнително пренебрегваните доскоро социо-културни измерения на финансовата криза в Европа насочи петте екипа от Open University във Великобритания, University of Limerick в Ирландия, Pantheon University в Атина, Гърция, University of Nicosia в Кипър и Пловдивския университет да търсят отговор на въпроси като: **Как хората усещат и се справят с кризата? Как медиите отразяват техния опит? Какви нови форми на социална подкрепа или колективни действия се появяват и развиват? Как тези проблеми се договарят/превеждат в рамките на ЕС и неговите езици и култури?** Членовете на проекта организираха работни семинари, на които дискутираха тези въпроси заедно с други поканени участници.

Конкретната тема на семинара в Пловдив, организиран от българския екип на проекта: доц. д-р Добринка Парушева (координатор), доц. д-р Меглена Златкова, гл. ас. д-р Стоян Антонов (и тримата от катедра „Етнология“ към Философско-историческия факултет) и ас. Милена Кацарска (катедра „Английска филология“ към Филологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“), беше **LIVING THE CRISIS: EVERYDAY LIFE AND TRANSLATION** (*Живот в кризата: всекидневие и превод*). Както е видно и от водещата тема, семинарът целеше, от една страна, да дискутира начините, по които хората усещат кризата и се справят с нея, т.е. да се види как изглежда кризата

„от долу нагоре“, а от друга страна, да се анализира как хората говорят за кризата, докато я изживяват. Освен участниците в проекта, с цел да се представи по-плътнo българският случай, бяха поканени и други българ-

локални фактори върху всекидневния живот на хората, както и взаимовръзката между криза и миграция. Икономическите маркери поставиха Димитър Златинов (СУ), който представи макроикономическите параметри на кризата в България, и Илия Атанасов (СУ), който анализира отражението на кризата върху миграцията.

Димитра Кофти (Max Planck Institute for Social Anthropology, Хале) се спря върху това как хората в България и в Гърция изпитват кризисните времена на гърба си и как виждат кризата при съседите. Тя постави анализа си в контекста на по-широкия проблем за географията на властовите отношения в Европа. Миладина Монова

парадигмални, в които чувства-та на яд и гняв, депресия, срам и вина са разбирани като субект на кризата. Като използва метода на Богардус за измерване на социална дистанция, Алексей Пампоров (Институт за изследване на обществата и знанието към БАН) анализира въздействието на финансовата криза от 2007 – 2008 г. и на безжанската криза от 2015 – 2016 г. върху дистанциите по отношение на отделни етнически малцинства в България на базата на представително емпирично изследване за периода 2008 – 2016 г.

Росица Генчева (НБУ) насочи вниманието на участниците в семинара към разбирането за криза, проследявайки и противопоставяйки два случая на българи мигранти – семейство, живяло повече от десетилетие в Кипър, което усеща кризата на различни нива и е принудено да се върне у дома, и български работници, които имат усещане за криза на работното си място в България и търсят реализация зад граница. В този случай финансовата криза беше разглеждана като транснационален феномен, който принуждава хората да мобилизират мрежи и ресурси отвъд националните параметри.

Карим Муржи (Open University), Майк Хаджимайкъл (University of Nicosia) и Стоян Антонов (ПУ) направиха автобиографични рефлексии за преживяното от тях в кризисно време. Муржи и Хаджимайкъл анализираха начина, по който са преживели 70-те години на XX век във Великобритания, години на икономическа криза и студентски протести, и сравниха опита си от тогава с настоящия кризисен период. Антонов се спря на кризисните 1996 – 1997 в България и описа всекидневните практики на справяне с икономическата криза тогава на младо семейство с две деца; освен това той сравни идеята за „криза“ тогава и като част от публичния дискурс през 2013 – 2014 г.

Участниците във форума

ски учени от ПУ „Паисий Хилендарски“, Медицинския университет в Пловдив, Нов български университет, СУ „Св. Климент Охридски“, както и представители на Max Planck Institute for Social Anthropology в Хале, Германия, които разработват българска проблематика.

Работата на семинара протече в четири основни сесии с кратки презентации и продължителни дискусии.

Първите две сесии бяха фокусирани върху проблематиката на всекидневие по време на криза. Бяха анализирани различни практики за справяне с кризата, ролята на мрежите по време на криза, въздействието на регионални и

(Max Planck Institute for Social Anthropology, Хале) представи начините, по които работници и работодатели от Прилеп, Македония, говорят за „криза“ и икономическа тежест във всекидневие си, и реторическите разлики между тях, произтичащи от неравнопоставеността в отношенията им и различните мрежи на влияние.

Ирини Аврамопуло (British School at Athens) фокусира вниманието си върху емоционалната цена на икономическата криза в гръцкото общество и върху емоционални реакции, провокирани от новопоявилата се скала на неравенство и новите форми на социално изключване. Тя представи индивидуални случаи, превърнали се в

Нашите състезатели отново са в световния елит на математическата лингвистика

След наситеното олимпийско лято в Бразилия няма как да не ви разкажем за още едни златни състезатели, които за поредна година доказаха, че България е инкубатор за шампиони. Малко преди светът да стане олимпиада, а всички, размечтани за прелестите на Рио, да вперят поглед в малкия екран, от Индия се завърна националният ни отбор по математическа лингвистика. Макар да останаха встрани от прожекторите, лингвистите за поредна година изкачиха България на почетната стълбичка и запазиха позицията на страната като трета сила в световната ранглиста за всички времена. Състезателите по математическа лингвистика решават задачи на непознати за тях езици, като използват математически методи.

Момчетата и момичетата, които представиха страната ни на Международната олимпиада в щата Масор в Индия, се

Българските представители в световната олимпиада по математическа лингвистика, сред които е и пловдивчанинът Кристиан Георгиев, спечелил златен медал

завърнаха със златен медал за Кристиан Георгиев, два сребърни – за Михаил Пасков и Тина Владимирова, два бронзови – за Цветелина Стефанова и Надежда Димитрова. Останалите ни олимпийци Асел Исмолдаева, Борислав Георгиев и Здравко Иванов също се представиха на отлично ниво, като Здравко Иванов беше удостоен с почетна грамота.

Окончателният подбор и подготовката на състезателите за международната олимпиада се проведе през юни тази година в Слънчев бряг. Част от екипа на лекторите, които подготвят младите олимпийци, бяха преподавателите от Пловдивския университет и бивши състезатели по математическа лингвистика д-р Росица Декова и хон. ас. Елица Миланова. Те

грабнаха вниманието на учениците с интересни езиковедски теми. В своята лекция Росица Декова представи по забавен и запомнящ се начин сложната глаголна система на българския език. Освен лектор, Росица Декова е и ръководител на пловдивския отбор по математическа лингвистика, чийто представител Кристиан Георгиев донесе златото от Индия. Елица Миланова, член на националната комисия по математическа лингвистика, предизвика любопитството и творческото мислене на участниците с лекцията „Вътрешна форма на думата (или защо в неделя не се работи)“, която постепенно премина в творческа дискусия.

В края остава само да си напомним, че България има какво да се гордее, и да пожелаем на лингвистите поводи за усмивки и нови постижения през следващия състезателен сезон.

„Пловдивски университет“

➔ От стр. 8

Третата сесия беше посветена на визуализациите на кризата. Организаторите предложиха на вниманието на участниците антроположия филм *Ефтим Д. Филмът*, който проследява ежедневието на един обикновен български пенсионер и неговата съпруга през 1996 – 1997 г., беше представен от своя автор проф. Асен Баликси (University of Montreal, Canada, emeritus) и предизвика оживена дискусия. Във втората част на тази визуална сесия Добринка Парушева (ПУ) анализира представянето на кризата в карикатури.

Участниците в четвъртата сесия дискутираха проблеми, свързани с представянето на кризата в медиите и с начините, по които идеята за криза зависи от и се тълкува в съответствие с конкретния контекст. Тао Папайоану (University of Nicosia) представи проучване, направено съвместно с Грегориус Йоану (Frederick University, Cyprus), за взаимодействието между протестиращи и медиите, ролята на перформативността и стратегиите, прилагани от тези два типа актьори. Като основа за

Пловдивският университет беше домакин...

анализа беше използван един конкретен случай – кампанията „Save Akamas“, насочена към запазването на един природен феномен в Кипър.

Жулиен Мерсил (University College Dublin) спря вниманието си върху дискурса на криза и спешност, използван от ирландските медии във връзка със системата на здравеопазване в страната от 2008 г. насам. Той защити идеята, че този тревожен дискурс играе отрицателна роля и е по-скоро инструмент в полза на вече започналата в системата приватизация. Във фокуса на вниманието на Хенри Силке (University of Limerick) беше възприемането на бестселъра (академичен, но не само) „Капиталът през 21. век“ на Томас Пикети, дискутиращ икономическото неравноправие в няколко европейски страни (Австрия, Германия, Ирландия и Великобритания). На социалния живот на вербалния знак, или идеята за Brexit в Британия и Ирландия, посвети своето изложение Марни Холбороу

(Dublin City University), като разчете в начина на употреба на езика борба за хегемония на различни идеологии.

Последните две презентации бяха още по-лингвистично ориентирани: Снежана Цонева-Матюсън (ПУ) анализира метафорите за глобална икономическа криза и откри специфични разлики в концептуализацията на събитията от периода 2008 – 2013 г. в английския и в българския език, като базира изводите си върху набор публикации от вестници с различна политическа ориентация във Великобритания и в България. Ивайло Дагнев (МУ – Пловдив) представи проучване, проведено съвместно със Златка Червенкова (ПУ), върху всекидневния дискурс за кризата в двата езика – български и английски. Икономическите разлики между страните и техните културни особености според тях до голяма степен предопределят и различните лингвистични средства за представяне на идеите за криза в двата езика.

През последния ден на

семинара на гостите беше предложена разходка из жилищния комплекс „Тракия“ като характерен за масовото социалистическо строителство пример. Те се срещнаха с организаторите на One Architecture Week и научиха интересни факти от историята на комплекса не само от архитектурна гледна точка, но и по отношение на изобретяването на всекидневни практики за справяне с криза (по време на социалистическия период и след това) и разнообразните начини на обживяване на общото пространство.

Семинарът приключи с анализ на натрупания от участниците нов опит в резултат на общуването и обмяната на идеи и знания, произтичащи от различни всекидневни и академични контексти. Именно общуването, създаването на академична мрежа е в основата на проекта *Framing Financial Crisis and Protest: North-West and South-East Europe*, който е на път да приключи след провеждането на този пети, последен работен семинар.

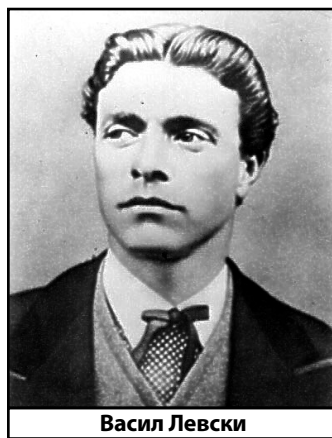
Последен шанс да бъде запазено святото място, където се намират тленните останки на Васил Левски

Проф. д.и.н. Иван СТОЯНОВ,
председател на Фондация „Васил Левски“

За пореден път на бял свят се появява проблемът за тленните останки на Апостола на българската свобода, но замесените в „надскачането“ така и не се сещат за това. Не се сещат или поради незнание, което е най-приемливо като обяснение, или поради размера на паричните средства, което е още по-приемливо. Става въпрос за спора между областния управител на София и Корнелия Нинова за продажбата на парцела на пъпа на София, където са се намирали княжеските, а по-късно царските конюшни. Където, между другото, се намират и днес техните останки. Пишещият тези редове няма да занимава четящата аудитория с финансовата страна на проблема, защото признава, че спорешите са много „по-големи капацитети“ в тази област – финансовата. Те и затова са избрани и назначени на тези постове. Той ще обърне внимание на историческата страна на този казус, който според него е многократно по-важен от парите. Поради това негово разбиране студентската аудитория се оказва най-пригодна за него.

Въпросът за това място и кому да принадлежи то, се появява още от времето, когато се появява Третата българска държава като резултат на освободителната Руско-турска война. Районът е общински, но за разлика от днес се намира в покрайнините на София. На тази територия се намират т. нар. „позорни гробища“, където се погребват самоубийци, отлъчени от църквата, осъдени на смърт след изпълнение на присъдата и т.н. В тези „позорни гробища“ са погребани и тленните останки на Васил Левски през февруари 1873 г. Те никога не са „напусkali“ това място, което беше доказано неотдавна с пет документални доказателства, публикувани във в. „24 часа“, които всеки може да прочете при добро желание. Кворфишеците от 1987 г. за препогребването на Апостола имаха за цел да отклонят вниманието на българите от перестроечните напъни на управляващите, които напъни доведоха след две години – през 1989 г., до рухване на управляващата система или поне така приеха обикновените българи случилото се след 10 ноември същата година. Т.е. използва се почти същият прийо̀м, както търсенето на костите под и около паметника от военните през 1939 – 1942 г. И пак след две години господстващият режим претърпява крах. Тези два примера са красноречиви, че Васил Левски не трябва да се използва като „спасителя в ръжта“. Но не трябва и да се забравя, защото ни е завещал най-човешкото от постиженията на човечеството като бъдеще

за България – „Свобода и чиста република“. Само че работата на българите по изпълнението на този свещен завет могат да се окажат с работата на Сизиф – т.е. все бутат с къртовски усилия „камъка“ „нагоре“, а той се връща винаги на изходна позиция и резултатът е... никакъв. А сега за апетитното за едни, а за други – свято място. В края на 1882 г. и началото на 1883 г. княз Александър и все още послушното му правителство от т. нар. *Режим на пълномощията* оказват силен натиск върху Софийския общински съвет за това коментираните места да бъдат отстъпени за строителство на конюшня и казарма за княжеския конвой. Като резултат на 30 май 1883 г. Градският съвет взема следното решение: *„Градският съвет, за да улесни, доколкото може, решението на този въпрос, съгласява се да отстъпи на Правителството неопределените места от съседния квартал №1, с изключение само на потребното място за захванатия вече паметник на Левски, а Правителството от своя страна като ще има този нов квартал под свое разположение, да влезе, ако обича, в прямо споразумение с частните лица, които притежават въпросните места в 7-й квартал, за да направи, ако може, размена на местата, но без никаква понататъшна отговорност от страна на Градския съвет било по тази размена, било по подиганье парични въпроси. Исканото мнение, че издигането Конюшна, каквато и да е тя, при един първостепенен храм, при два паметници, и срещу*

Васил Левски

Класическата гимназия, е неуместно...“.

Навярно дори Пилат Понтийски би се засрамял от подобно измиване на ръцете от страна на Софийския градски съвет. Да решава правителството! И то решава – на спорното до този момент място ще се строи „Конюшна“, и то конюшня за княжеския конвой, при това „Конюшна“ с главна буква, както е записано в цитирания протокол. Когато същият писар отбелязва в протокола „един първостепенен храм и два паметници“ всичко е написано с малки букви, но когато се пише „Конюшна“, оборът за коне е започнат с главна буква и така протоколът е подписан от надлежното ръководство на съвета. В този случай българите едва ли има на кого да се сърдят, освен на себе си. Макар и в освободена България, робската психика си остава жива и доминираща дори сред членовете на Градския съвет на определения и превърнал се в столица на възстановената държава град София. Все пак „Конюшната“ – с главна буква, е свързана с името на княз Александър Батенберг. Немец, немец, ама племенник на руската императрица Мария Александровна и на царя освободител. Нищо, че и двамата са покойници по това време. Нищо, че с помощта на техния наследник – Александър Трети, се прекратява действието на Търновската конституция и се въвежда *Режимът на пълномощията*. Руските генерали в българското правителство в периода 1881 – 1883 г. са си все фактор, който едва ли може да бъде пренебрегван, а и едва

ли някой е искал да го пренебрегва.

„Гробът на Левски верувам се е изгубил някъде в казармите на конвоя – отбелязва чехът Г. Прошек и продължава – имало казват някои камъне приготвени за далнейше построение на паметника. Но кой ги дигна и прибра? И тая върба, до която беше обесен Левски, некой я подсече, но кой? Та и кой ли имаше време да гледа таквизи работи? Добре би било да се помисли по-енергично за такива неща“. Добре би било, но кой да го направи? Колко прав е представителят на западното славянство – това е времето на предприемчивите хора, когато, както казва той, новите патриоти се борят за собствените си паметници. Това е времето на борбата за по-голяма близост до двореца, близост, носеща гарантирани материални облаги. Това е времето на разпродаването на най-апетитните парцели в столицата София. Това е времето на келепира и на предприемчивия българин Бай Ганьо. Това е времето на „строителите“ на съвременна България, хукнали през глава да осребряват своето поборническо минало. Поп Кръстю Никифоров ще даде изумително явна оценка на това явление още на 29 ноември 1879 г. – само няколко месеца след като Княжество България тръгва в своя самостоятелен път на държавно развитие. Като се обръща към своите бивши съидейници и членове на Вътрешния централен комитет в Ловеч, които напълно незаслужено го обвиняват в предателство срещу Васил Левски, той заявява: *„Вие навремето с голи ръце се канехте да се биете с неприятеля, като се обещахте да пожертвате всичко, а в последно време шарлатанията ви излезе налице, защото когато велика Русия кръв проливаше зарад нас, вие зад гърбът ѝ тичахте по плячки, по грабежи и спекулации, като продавахте едно парче хляб за 1 – 2 фр. и то на оногova утруденaго рускаго солдатина, който върви напред с пушка в ръка и тегли най-големи трудности,*

На стр. 11 ➔

Китайски студенти гостуваха в Пловдивския университет

Елица МИЛАНОВА

Тази година между 11 и 18 юли Пловдивският университет беше домакин на Лятна школа за китайски студенти. За първи път група студенти от Политехническият университет в гр. Шънджън, Китай, гостуваха на града и университета ни. Лятната школа се превърна в неформално пространство за интеркултурен диалог между китайските студенти и българските доброволци. В рамките на една седмица гостите се потопиха в типичната за града ни атмосфера на вечност и одухотвореност, за да преживеят своята България.

По стар обичай китайската делегация беше посрещната с питка, фолклорна програма и подаръци, ръчно изработени от българските студенти. Участие в импровизирания концерт взеха студентите от специалностите с китайски език в университета, учениците от Френската езикова гимназия „Антоан дьо Сент Екзюпери“ и танцов състав „Ади“, Асеновград. След тържественото посрещане участниците получиха информация

Обща снимка на участниците в Лятната школа за китайски студенти, проведена в Пловдивския университет

за възможностите за обучение в Пловдивския университет на официална среща със заместник-ректора проф. д-р Невена Милева и заместник-декана на Филологическия факултет доц. д-р Надя Чернева.

През останалите дни от школата източните гости се запознаха с историята и традициите на страната ни, направиха първи стъпки в овладяване-

то на сложния български език, като показаха завидни умения в изписването на кирилицата. Блестящо се справиха и с творческата задача да създадат своя кукла, облечена в традиционна българска дреха. Един от най-атрактивните моменти от престоя им се оказа урокът по народни танци. В ритъма на право хоро и облечени с български носии те искрено се

забавляваха.

Участниците в Лятната школа имаха възможност лично да се докоснат до красотата на българската природа и архитектура. Те посетиха Асеновата крепост, Бачковския манастир, почувстваха необяснимата енергия на Старосел, научиха тайните на производство на прочутите български вина и ракии, получиха първи уроци по езда. Най-голямо впечатление, разбира се, направи разходката из действащата розоварна „Дамасцена“, където гостите лично видяха как се произвежда розово масло и си купиха оригинални продукти.

В последния ден от школата се проведе интеркултурен тренинг, на който българи и китайци обсъдиха колко много допирни точки са открили между двата народа.

Най-ценното нещо, което Лятната школа донесе на участниците в нея, са новите приятелства и възможности за съвместни проекти. Пожелаваме си тя да стане традиционна и да се разрасне.

➔ **От стр. 10**

за да ни освобождава? – Кажете ми кой от вас взе участие в битката тогава, когато всички имахте – и пушки, и топове, и пари, без да имате нужда хазни да разбивате и къщи да обирате? – Отидохте, наистина, и взеха участие някои Българчета, но кои? Вие тикнахте другите да отидат да се бият, да страдат и да гинат, от които днес живи останалите презирате да се скитат голи и боси, а вие като се бояхте да не би новоосвободеното ни отечество да остане без управители, държахте се за такива и още ся не освободило едно място или град, вие ся събирахте на тумби зад гърбът на освободителите Руси и правихте съвещание за кои какъв пост ще заеме в управлението, като ся превземе това или онова място. – Сега назлъ, назлъ се гордеете с постове и заплати, но я ми кажете, с какъв подвиг придобихте тези постове и заплати? На просяците можете да кажете секак, как сте ги при-

Последен шанс да бъде запазено святото място...

добили, но кажете, молим, и на нас, които знаем сичко доколко струват и доколко сте извършили. – Кажете ни по-напред, на спроти предишното ви обещание, че ще пожертвувате и живот, и имот, и сичко за освобождението на отечеството ни, де остана то? Кажете ни, де остана самоотвердението ви и родолюбието ви? Кажете ни, де остана желанието ви да видите добре уредени народните ни училища и истинско священство? Кажете ни, де остана желанието ви да ся уреждат черквите; желанието ви да ся презре чорбаджийството и своелюпията; да ся уреди източникът за помагане на бедните; да ся отвори каса, която да поддържа инвалидите на учителството и священството; да ся турят в добър ред занаятите и търговията; да се подкрепи земеделието и скотовъдство-

то; да се улучшат читалищата, да ся съставят дружества за разни благородни предприятия, и пр. и пр. кажете ни, сичко това де остана и какво стана?”

Коментарът към предходния цитат е напълно излишен. Всеки може да го направи сам за себе си, но е добре да го прочетат повече хора и да помислят за изложените в него и мисли, и болка. Днес, 133 години след спора между държавата и Софийския градски съвет, който завършва в полза на княжеските „Конюшни“ и казармите на конвоя и като резултат гробът на Левски изчезва безвъзвратно, е редно да се замислим за националните си ценности. Направената сделка и тогава, и днес може и да е законна, но е неморална. Добре би било и областният управител, и г-жа Нинова, и новите собственици да разбе-

рат, че това е свято място и то би трябвало да бъде почитено, останките от сградите консервирани, а чрез специална кампания, която ще бъде подета от Фондация „Васил Левски“, българските граждани да бъдат запознати с неговата историческа значимост. С подходящи надписи и указателни табели на посетителите ще бъде предоставяна необходимата информация, най-важната от която е свързана с това, че в тази местност през 1873 г. е погребан Апостола на българската свобода – единственият българин, който се приема безспорно от всички. Ако направим това, ще докажем, че сме нация, която пази и почита своята история, своите герои и паметните места така, както са запазени те в Йерусалим от християните, в Мека и Медина от мюсюлманите, в... ще докажем, че сме една от най-старите държави в Европа – с традиции и чувство за отговорност пред своята история. В противен случай... всеки може да продължи сам и да направи извода си.

Д-р Лиляна ЧОБАНОВА

На 17 юни 2016 година в Заседателната зала на Новата сграда на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се проведе кръгла маса, посветена на трудностите, съпътстващи работата на приобщаващия учител по проекта „Компетентности на приобщаващия учител в образователната училищна среда“, с ръководител доц. д.п.н. Жана Атанасова от катедра „Педагогика и управление на образованието“. В организацията взеха участие докторантите от Педагогическия факултет Диана Димитрова, Донка Денизова, Лиляна Чобанова, Магдалена Хаджиева и Стефан Августинов. На кръглата маса присъстваха проф. д.п.н. Дора Левтерова, доц. д.п.н. Жана Атанасова, доц. д-р Галена Иванова, гл. ас. д-р Огнян Койчев, д-р Калоян Дамьянов от Министерството на образованието и науката – председател на Националната асоциация на ресурсните учители (НАРУ), Ирена Душкова – инспектор от Районния инспекторат по образование в Пловдив, Катя Стоилова – директор на Ресурсния център в Пловдив, Кремена Стоянова – председател на фондация „Паралелен свят“, Димитър Лазаров от Центъра за приобщаващо образование, както и директори на детски градини и основни училища от Пловдивска област, специалисти от Ресурсния център в Пловдив.

Водеща беше докторантката Магдалена Хаджиева, която във встъпителните думи посочи, че кръглата маса се осъществява по проекта „Компетентности на приобщаващия учител в образователната училищна среда“ с подкрепата на Националната асоциация на ресурсните учители и Института за социално образователно приобщаване. По проекта е разработена анкета, която проучи педагогическата колегия от областите Пловдив, Ямбол, Бургас и Стара Загора. Учителите са 155, 58 от които са от началния курс, а 42 са от прогимназиялния и гимназиялния курс в големи населени места. В малки населени места работят 20 начални учители, в средния и горния курс – 14 учители от анкетираните. Респондентите от детските градини са 31 на брой.

Докторант Диана Димитрова представи причините, породили идеята за организиране на настоящата кръгла маса. Научноизследователският проблем по проекта е фокусиран върху проучването на теоретичната база на приобщаващото образование в световен, европейски и национален мащаб. Той се свързва с практическата насоченост и готовността на детските градини и училищата за приобщаващото образование и не на последно място – с обществената значимост за приемането на различията. Целта на научноизследовател-

ския проблем е да се проучат и анализират знанията, уменията и компетентностите на учителите в детските градини и училищата за включването в обучителния процес на деца със специални образователни потребности, деца с малцинствен произход, на талантиливи деца и деца на бежанци. Неговата обществена важност е значима.

Пряко с работата на настоящата дискусия са свързани пет от зададените в анкетата двадесет въпроса. Обобщените резултати представи докторант Донка Денизова. На въпроса дали е проведено обучение за работа с деца със специални образователни потребности, от етнически малцинства, с деца с изявени таланти и деца на бежанци учителите отговарят, че нямат необходимата квалификация за работа с такива деца. Интересен е фактът, че повечето от учителите, преминали през курсове за допълнително квалификационно обучение за работа с деца със СОП и от етнически малцинства, са от малките населени места.

Въпросът за степента на готовност за работа с деца и ученици от гореспоменатите групи разкрива, че само 45% от началните учители в малките населени места имат тази готовност.

Мнението на по-голямата част от анкетираните учители относно идеята всички деца от детските градини и учениците да се обучават заедно в

Кръгла маса на тема: „Ефективност и

общообразователното училище, е положително и те имат нагласата приобщаващото образование да се приеме и приложи в българското училище.

Тъй като говорим за приобщаващо образование, което се отнася за всички деца, които трябва да бъдат включени в процеса на обучение, а Законът за училищно и предучилищно образование предвижда обща и допълнителна подкрепа от широк кръг специалисти, които да работят заедно, 58% от анкетираните нямат категоричен отговор на въпроса дали съществува екипна работа между учител, ресурсен учител, логопед, психолог и родител, което е ярък показател, че към момента в българската образователна система не съществува екипна работа.

От посочените отговори се вижда също, че приобщаващият учител трябва да притежава компетентности, отнасящи се до знанията и уменията за работа с деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), деца с малцинствен произход, талантиливи деца и деца на бежанци. Важен фактор е мотивацията за работа, уменията за сътрудничество и работа в екип с широк кръг от специалисти, които трябва да намерят своето място при изработването на длъжностните характеристики на учителите.

В последвалата дискусия се обсъдиха въпроси, засягащи различните аспекти на *практическото приложение на промените, както и очакваните резултати за повишена ефективност на образованието*, готовността педагозите от детските градини и училищата да бъдат активни участници в приобщаващото образование при осъществяването му на практика, както и обществената значимост за приемането на различията.

В своето изказване проф. д.п.н. Дора Левтерова обърна внимание върху редица наболели и очакващи своето решение проблеми на българското образование, а именно: всички учители,

независимо от дисциплините, които преподават, трябва да преминат допълнително квалификационно обучение, провеждано от специалисти в тази област от висшите учебни заведения, притежаващи необходимата акредитация, защото сме свидетели на редица обучителни курсове, организирани от неправителствени организации, чиито лектори нямат необходимата компетентност и не са в състояние да предложат качествено обучение, каквото предлагаме ние. Но само тези обучения няма да бъдат достатъчни, а е много важно самите деца от групата или класа да бъдат обучени и подготвени какво да бъде тяхното поведение, ако те имат такъв съученик. Наша е задачата да научим децата как да проявяват приобщаваща активност, да имат приобщаващо поведение. От друга страна, не може всичко да се иска само от учителя и е чудесно, че през последните няколко години се наблюдава засилено присъствие на родители, изразяващи категорично своите искания по отношение на потребностите на децата им, и затова е особено важно да се чуе мнението на родителите и тяхната позиция.

Доц. д-р Галена Иванова, заместник-декан на Педагогическия факултет, заяви, че е в течение на работата по проекта, подготвен и успешно довършен благодарение на огромните грижи и усилията от страна на доц. д.п.н. Жана Атанасова, в който вземат активно участие докторанти и студенти от Педагогическия факултет. Доц. Иванова отбеляза още, че е пряко ангажирана с тази проблематика и че досега сме свидетели на редица инициативи в същата посока, но няма налице реални резултати, и изрази увереност, че участниците в кръглата маса ще се обединят около единно мнение относно предначертаването на правилния път за разрешаване на наболелите въпроси, свързани с приобщаващото образование. От една страна, учителите се нуждаят от подкрепата на

мултидисциплинарност на приобщаващото образование"

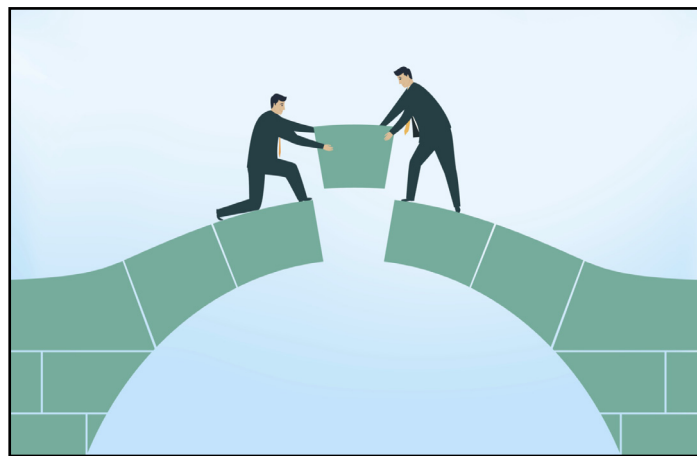
родителите и техните становища могат да бъдат коректив както за ресурсния учител, така и за останалите педагози, които работят с такива деца, а от друга, ние сме тези, които трябва да предоставят разнообразни технологии на учителите за работа с деца от този спектър, да научим учителите да използват интерактивна образователна среда. Доц. Иванова изрази мнението, че трябва да се създадат екипи от хора, които са от неправителствените организации, за да предложат иновативни методи за работа, но трябва да има начален тласък, който да им покаже посоката. Учителите са достатъчно талантливи, но се нуждаят от много примери, които да послужат като добра база за доразвиване на уменията им да прилагат иновативните методи и подходи, и след като в теоретичен аспект проблематиката е изяснена, следва да се намери решение и в практикоприложен план.

Гл. ас. д-р Огнян Койчев се солидаризира с идеята, че трябва да има сериозна подготовка на учителите, участващи в този тип образование, като тя следва да обхваща и четирите групи ученици, които подлежат на приобщаване, защото при едно по-продължително и по-съдържателно присъствие на ресурсния учител, а там, където е възможно – да има психолог и логопед, най-малко би дало своето положително отражение за поддържането на добро ниво на работата на учителя с тези деца.

Д-р Калоян Дамянов, съветник на министъра на образованието и науката, изрази становището, че ако няма добре подготвени учители, няма как да бъдат удовлетворени потребностите на детето. Според него следва да не се допуска провеждането на курсове от лектори с недостатъчно висока квалификация, а трябва да се състави национален регистър на преподавателите от тази област от висшите учебни заведения с необходимата акредитация, тъй като само тогава може да се разчита на качествено обучение, което би довело до необходимите резултати, а

освен това е важно да се установи порочната практика на финансиране и извършване на фиктивни преквалификационни курсове.

Ирена Душкова, главен инспектор към Районния инспекторат по образование в Пловдив, подчерта, че учителите по отделните предмети се плашат от документацията, която трябва да попълват при наличието на такива деца в класа, и това ги дистанцира

от проблема за интегрирането, а директорът е този, който трябва да следи за работата на екипа, всичко е в неговите ръце. Те не откликват, а разчитат на ресурсните учители, но йерархията не им позволява да ръководят екипа и целия процес на приобщаващото образование.

Катя Стоилова, директор на Ресурсния център – Пловдив, акцентира върху факта, че много директори нямат желание да обърнат повече внимание на приобщаващото образование, че ресурсните учители не са персонални учители, а буквално са войници, които са на първата линия в битката със закостенялата образователна система, посрещнала на нож интегрираното образование. Според нея ресурсните учители би трябвало да минат и на подчинение на директорите на детските градини и училищата поради невъзможността ефективността и качеството на тяхната работа да се проследява само от директора на съответния ресурсен център, въпреки че има сформира-

ни мобилни екипи, които се отзовават по покана на всеки директор на училище с цел обсъждане и намиране на правилното решение по конкретните проблеми и казуси.

Кремена Стоянова, председател на фондация „Паралелен свят“, сподели, че резултатите от анкетата относно екипната работа са ѝ направили силно впечатление, защото, колкото и квалификации да имаш, ако не работиш в екип,

тема във връзка с протичащите реформи в българската образователна система.

Най-често срещаните трудности в работата на учителите могат да бъдат обособени в следните три направления: при ангажиране на всички ученици в процеса на обучение с оглед на техните възможности; при прилагане на специална индивидуална образователна програма; при адаптиране на изучавания материал.

Резултатите от проведените анкети посочват, че учителите от детските градини и общообразователните училища категорично са положително настроени към приобщаващото образование и са готови да го прилагат. Същевременно излизат и други трудности в ежедневната работа – те са свързани с осигуряването на достъп до качествено образование. Новият закон за предучилищно и училищно образование въвежда редица промени, с които се опитва да се разрешат тези проблеми. Това е прилагането на нова система за оценяване на потребностите от допълнителна подкрепа на всеки един ученик.

Изразено беше становище, че образователната среда трябва да отговаря на нуждите на всички деца, а училището – да е готово да приеме различията. За целта е нужна добре организирана работа.

Участниците в кръглата маса се обединиха около идеята, че за получаването на качествено педагогическо образование по време на следването във факултетите на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, в които се осъществява обучение по специалностите от направление „Педагогика на обучението по ...“, трябва да се обърне внимание върху подготовката на бъдещите учители за работа с деца със специални образователни потребности, деца с малцинствен произход, талантливи деца и деца на бежанци, като в учебните планове се въведе задължителна дисциплина в рамките на педагогическия цикъл.

Книгата „Целуната от изгрева“ като опит за реконструиране на възрожденските добродетели

Димана ИВАНОВА

Поезията на Мими Михайлова е интересна за съвременната ни литература с това, че тя е модерна, без да е натрапчива, но същевременно обърната към традицията с опита си да припомни, осмисли и реконструира образи, мотиви и ценности от българското литературно Възраждане. Книгата ни връща към времето на „бащите“ на българската литература, на Петко-Славейковата Гергана от „Извора на Белоногата“, дори към времето на прабългарите и Златния век на българската книжнина. От друга страна, това е книга, която извежда характеристики на „женското“, което я прави и модерна, но тези характеристики на лирическата героиня са изведени отново и само на базата на чисто женските добродетели на Възраждането. И не на последно място книгата извежда важни проблеми на съвременното общество, отново обръщайки се към миналото, където тези проблеми не са съществували. По този начин припомнянето на миналото се превръща в един вид коректив на настоящето, което ми се струва изключително успешен похват на тази книга на фона на всичките „постмодерни“ начини на писане, които се появиха през последните години и се наложиха като норма.

Първата обособена част от книгата – „Онгъл XXI“, припомня в най-голяма степен възрожденските ценности, като ги поетизира и говори за тях с носталгия. Градът от стихотворението „Харманли“ например е различен от този от спомените от миналото на лирическата героиня – „българин на чужди всички ни продаде“ и като че „изход няма“, „няма рапорт, знаме и тръба“. Стихотворението „Жив е“ припомня песента на Ботев, „Българка“ ни връща към Петко-Славейковата Гергана, а стихотворението „Началото“ – към времето на прабългарите и Златния век на българската книжнина при цар Симеон. Поезията на Мими Михайлова е жарка, гореща, от нея струи светлина. Неслучайно лирическата ѝ героиня е „целуната от изгрева“. Това е поезията, която се връща към началото, миналото, светлината и ги противопоставя на тъмното настояще. Някои стихове от тази част на книгата извеждат и глобални философски проблеми на днешното време, като например стихотворенията „Един е Бог“ и „Триумфът на Арес“. М. Михайлова говори за единството на Бог, но разделението на хората. Това води до крайни явления като войната, която е „опулена, разгулна и презряна.“

Вече стана дума, че тази поезия е поезия на светлината и топлината. Втората част от книгата илюстрира още повече тази характеристика на поезията на Мими Михайлова. В тази поезия се говори много за природата, и то най-вече за природни феномени, типични за лятото и пролетта.

Дори когато се говори за зимата или есента, което се случва само в две стихотворения, то е отново във връзка със светлината. Стихотворението „Снежна буря“, което е всъщност от третата и последна част на книгата, обединява топлото със студеното по един чудесен начин:

*Сватба се вдига. Бесове сбрани
ръченик кършат на писани стомни.
Страсти бушуват – ризи раздрани.
Сватба сред зима е. Нека се помни.*

Останалите стихове говорят за лято, слънце, светлина. Месеците на годината биват персонифицирани. Април от „Пролетно видение“ е видян като младо момче. Често се появяват мотивите на камбаната, на жътварите, гълъбите. Повечето стихове говорят за изгрев, разсъмване, но дори когато се говори за вечер, тя е светла и лунна. В стихотворението „Лятна вечер“ например се говори за „топла вечер с дъх на сено“, със звезди и пътуваща луна. Луната от „Лунна камбана“ е пееща. Песента, която ни буди за нов живот, е важна за тази поезия. Това не е поезия на тишината, а на зова за нов живот, изпълнен с надежда. Отсъствието на надежда поражда мъка в сърцето на лирическата героиня и това е изразено в стихотворението „Премиера по Йовков“, което е само по себе си припомняне на разказа „По жицата“ от Й. Йовков:

*Тълят се хората
да видят
бялата лясковица
с надеждата за чудо,
но тя отсъстваше
по болест.
А можеше
да бъде друго...
Боже, колко мъка има,
Боже!*

Отсъствието на надежда в живота на хората е също един от проблемите, които тази поезия поставя и търси натрапливо неговото разрешение – чрез вярата и светлината.

Не на последно място трябва да отбележим, че поезията на Мими Михайлова говори за женското, жената, любовта. В този смисъл книгата е модерна, защото, говорейки за любовта, тя като че надгражда в това отношение възрожденските добродетели. В стихотворението „Млада жена“ например младата жена е видяна в нейната страст посред знойно лято:

*Пламнали хълмове
от светлина.
Лято изгарящо –
млада жена.*

Жената е страстна и топла в любовта си. Любовта е може би още едно от посланията на тази поезия. Лирическата героиня обича силно:

*Успях да преместя земята –
опорната точка си ти.
Еднакво безумна с водата,
когато дъждът заплющи.*

Мими Михайлова е възпитаничка на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, където е завършила специалността „Българска филология“. Авторка на две стихосбирки: „Жива вода“ и „Целуната от изгрева“. Издава две книги с критика: „Кризата на прехода. Митични и културно-антропологически наративи“ и „Пътят на неопита“.

Мими Михайлова

ПОМЕН ЗА ПРОШКА

*Ти си ни нужен
в нашето ново
тъжно безвремие,
Балканджи Йово.*

*Твоите рани
твърдина бяха,
за твоята вяра
песни се пяха.*

*В нашето тъжно
време сурово
паметник нямаш,
Балканджи Йово.*

*Но гордостта ти
през вековете
редом поставя те
до боговете.*

*Прошка ти искаме
заедно с Яна:
за боговете
паметник няма.*

ЖАЛ

*Косачът въздъхна
и тръгна усмихнат.
След него тревата сълзи...
А бяха билки
за обич и лек:
за вяност – омайниче тайно,
за рана – равнец.*

Посланията, които тази поезия ни отправя, без да е натрапливо постмодерна, са ясни и отекващи в съзнанието ни. Интересен е и начинът, по който го прави – реконструирайки места, герои, мотиви от миналото, и най-вече от епохата на Възраждането. Става въпрос несъмнено за интелигентна и стойностна поезия.

Наградено есе в международния конкурс „С България в сърцето“*

ДУХЪТ НАШ

Георги Ставрев

Учени твърдят, че душата има свой дом. Той бил сърцето. Когато човешкото тяло си отидело, домът не оставал празен. В сърцето още дълго като в албум стояли спомени, преживяванията, усещанията, хубавите и лошите дни. Сърцето създавало духа. Той е онази магия, която никой не съзира с очи, но пренася с невидима нишка като шевица българщина, народност, култура. Вероятно човек и горе взема за из път своето усещане за родова принадлежност и памет, за родина и народен дух. Ако поданството е документна принадлежност, родината е рода, семейството и мястото му, както и цялата онази връзка, която ни прави българи, еднакви донякъде и различни от другите.

Духът е онази магия, която ни е будела, но и ни е поддържала в тъмни времена – почти като свещ, като светлина, която води до пътя. Много народи са имали свои духовни пастири, българският не прави изключение. Паисий Хилендарски е от онези водачи, които са дали словото на събуждането, на припомнянето на славното

минало в моменти на обезкураженост. Водачи е имало винаги – едни са идвали с пушка, други са затъквали дулото й с момина китка. Трети са носели перо – остро и силно, такава, че да поддържа духа буден, в готовност, с острота за борба.

Примирение е имало в историята на всеки човек, на всеки народ, на всяка култура. Както е имало и черни дни. Може някъде историята да прилича на вода. Тя обаче може да бъде чиста, но може да е мътна и неясна. Защото се губят периоди, исторически истини и доказателства, но дори и да е като разпиляна вода, все някоя капка ще бъде доведена от море, от крило на птица, от сълза, защото в природата има кръговрат. Миналото се връща, настоящето се повтаря в друг вид, под друга форма, но в друго време. Бъдещето се кове още в миналото върху здрава основа.

Така е било и с България. Може да сме загубили спомена за прародината. Възможно е да

се опитваме да живеем с факти, които да пораждат множество хипотези, но духът няма територия и не иска потвърждение от исторически извори. Духът присъства върху земята, пръстта, изкуството, гените. Духът е и гордостта от присъствието, че ни е имало.

И хората, и държавите си приличат – едни са подредени и разкроени като в час по геометрия, а други са тъмни и мрачни. Едни носят облаци, а други пренасят традиции и преповтарят стъпките си по пътя, за да не се загубят. Имало е и такива времена, когато България е достигала своето могъщество – политическо, военно и културно, опирала е на три морета – Черно, Бяло и Адриатическо.

Била е духовен център на славянския свят, основен културен център.

Имало е... преповтаряли са се, макар и рядко, тези времена. Но ги е имало.

Защо да ги няма и сега? Дух ли не ни достига, или дом на духа?

Ако днес историите за могъщество са все по-малко и вече отдалечени във времето, то все отнякъде проблясва някоя звезда на българин по света, който слага своята звездичка в небесната българска морави, за да докаже, че интелектът е като духа – не се губи, макар и да се смесва с чужди гени, с чужди територии, чужди люде. Защото ни е имало твърде дълго, което прави невъзможна загубата ни. Истинското не се губи никога. Родината не се забравя, духът се пренася като факел.

* На читателите на вестник „Пловдивски университет“ предлагаме есето на Георги Ставрев – десетокласник в Образцовата математическа гимназия „Академик Кирил Попов“ (Пловдив), специалност „Системно програмиране“, което е класирано на първо място в Международния литературен конкурс на тема „С България в сърцето“, организиран съвместно от Философско-историческия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и Българското неделно училище „Св. св. Кирил и Методий“ в Атина, Гърция.

Любопитни факти

Една дама помолила Айнщайн да ѝ се обади по телефона, но го предупредила, че номерът е труден за запомняне: 24-361. „Запомнихте ли го? Може ли да го повторите?“

Удивеният Айнщайн отговорил: „Разбира се, две дузини и 19 на квадрат“.

Леонардо да Винчи извел правилото, според което квадратът на диаметъра на дървесен ствол е равен на сбора от квадратите на диаметрите на неговите клонове, взети на обща фиксирана височина. По-късно това било потвърдено с помощта на изследвания, но с известна разлика – степента във формулата винаги е равна на 2, а варира в границите от 1,8 до 2,3. По традиция се приемало, че тази закономерност при дървета с подобна структура представлява оптимален вариант за

снабдяване на клоните с хранителни вещества. Едва през 2010 година един американски физик намерил по-просто обяснение на този феномен: ако разгледаме дървото като фрактал, според формулата на Леонардо се намалява вероятността за счупване на клоните под напора на вятра.

През февруари 1992 година във Вирджиния джакпотът при играта „6 от 44“ достигнал 27 милиона долара. Броят на всички възможни комбинации при този вид лотария бил малко повече от 7 милиона, а всеки билет струвал 1 долар. Предприемчиви хора от Австралия създали фонд, като събрали по 3 хиляди долара от 2500 души, купили нужния брой фишове и на ръка попълнили различните комбинации от цифри. По този начин те си осигурили тройна печалба след приключването на тиража.

Практически семинар по писмен превод за студенти

На 19 октомври 2016 г. в 6. аудитория на Пловдивския университет ще се проведе практически семинар, организиран със съдействието и участието на Главна дирекция „Писмени преводи“ към Българския отдел за писмени преводи в Европейския парламент.

ПРЕДВАРИТЕЛНА ПРОГРАМА

- 09:00 – 09:45 ч. Регистрация и откриване на семинара
- 09:45 – 10:15 ч. Презентация за Европейския парламент **Бойко Благоев** – „Връзки с обществеността“ на Информационното бюро на ЕП
- 10:15 – 10:45 ч. Презентация на преводаческата служба на ЕП и възможностите за работа **Даниела Димова** – ръководител на българския отдел за писмени преводи в ЕП
- 10:45 – 11:15 ч. Презентация на възможностите за стаж и съответните изисквания **Албена Младенова, Екатерина Димчева** – Български отдел за писмени преводи в ЕП
- 11:30 – 13:00 ч. Практически семинар по превод на текстове на ЕП **Албена Младенова, Екатерина Димчева** – Български отдел за писмени преводи в ЕП

Достойно представяне на XIV летен университет

Светослав ЕНЧЕВ, председател на Студентския съвет

За четиринадесета поредна година Националното представителство на студентските съвети в Република България организира **Летен университет**, който е продължение на стартирания през 2002 г. проект **Национални студентски игри**, проведен в с. Кранево, община Балчик. През 2009 г. приема наименованието **Национални летни студентски игри „Летен университет“**. Студентският съвет към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ подкрепя и взема активно участие в инициативата, която през настоящата година се проведе в периода от 23 до 29 август.

В курортния комплекс „Албена“ си дадоха среща представители на 22 висши училища, а делегацията на Пловдивския университет, която наброяваше 46 души, освен останалите награди получи и приз за най-масово участие. Това е петото поредно отличие, като се превърна в традиция Пловдивският университет да има най-много представители на форума.

Състезателите ни се включиха в надпреварата по следните спортове: баскетбол, волейбол, футбол, крос, плажен тенис, плажна щафета, весела щафета, дърпане на въже, плуване, шах, трибой, а всеки от призьорите получи медал по време на впечатляващата церемония по награждаването.

Ето и дисциплините, в които сме се представили най-добре:

- 1-во място – футбол;
- 1-во място – плажен тенис;
- 1-во място – плуване (мъже);
- 1-во място – плуване (жени);
- 1-во място – трибой;

Момент от състезанието по теглене на въже

- 1-во място – шах;
- 2-ро място – баскетбол (мъже);
- 2-ро място – крос (мъже);
- 2-ро място – дърпане на въже;
- 2-ро място – весела щафета;
- 2-то място – плажна щафета;
- 3-то място – крос (жени);
- 3-то място – волейбол (жени).

Освен спортните мероприятия програмата включваше и няколко срещи: с проф. Сергей Игнатов – бивш министър

Групата на ПУ със спечелените купи

ка на тъй нареченото „Хавайско парти“, на което всички студенти се забавляваха с музика и танци, отново спечелиха представителите на ПУ в лицето на Любослав Ангелов и Ралица Стоянова. Към забавната част трябва да се добави и „Графити парти“-то, което започна с чисто бели тениски в началото на вечерта, а в края те вече бяха „запечатали“ много спомени и пожелания.

Ние, представителите на Студентския съвет към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, можем за заявим, че поредните Национални летни студентски игри се превърнаха в една незабравима седмица, изпълнена с много емоции, нови запознанства и приятелства. Показваме добър състезателен дух и представихме достойно своя университет.

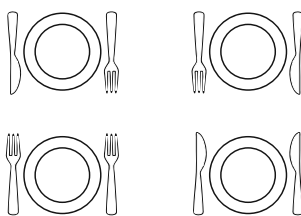
на образованието, д-р Евелина Христова – преподавател в Нов български университет, и националния омбудсман г-жа Мая Манолова.

Наред със спортна част програмата беше подплатена и със забавна, където представителите на Пловдивския университет отново бяха сред най-добрите – Яна Стоянова и Благвест Атанасов спечелиха приза „Мис и Мистър Летен университет 2016“. Наградата за най-добре танцуваща двой-

ЗАДАЧИ. ГЛАВОБЪЛЪСКАНИЦИ

1. Имаме маса за хранене на 4 души. Колко е минималният брой на премествания нож/вилница, които трябва да извършим, така че всеки да има отляво на своята чиния вилница, а отдясно – нож?

- а) 1, б) 2, в) 3, г) 4, д) 5.

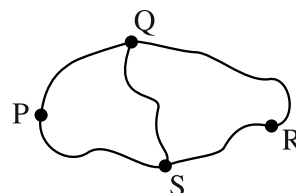
2. Пред нас са 10 хартиени чашки. Първите пет чашки са пълни с кока-кола, а останалите са празни. Можете ли да пре-

местите 4 чашки така, че пълните и празните да се редуват. А можете ли да решите същата задача, ако имате право да пипате само 2 чашки?

3. Четирите града P, Q, R и S са свързани с пътища, както е показано на фигурата. Велосипедист тръгва от Q и пристига в S, като трябва да премине по всички пътища само по веднъж. Колко са възможните начини да направи това?

- а) 2, б) 3, в) 4, г) 6, д) 8.

Отговори на задачите от миналия брой

1. Ако приемем, че крачката е приблизително 1 метър, докато вторият турист направи 10 крачки и измине 10 метра, първият ще направи 11 крачки по 0,90 м, което е равно на 9,90 м. Следователно по-бързо се движи туристът с по-голяма крачка.
2. Оставя се на вниманието на читателя.

Подготвил: доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ